

Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет правничих наук
Києво-Могилянська школа врядування імені Андрія Мелешевича

НЕСПРОМОЖНІСТЬ ДІТЕЙ-СИРОТИНЦІВ РЕАЛІЗУВАТИ СЕБЕ ПІСЛЯ
ЗАВЕРШЕННЯ НАВЧАННЯ В ДИТЯЧИХ БУДИНКАХ

THE ORPHANS'INABILITY TO REALIZE THEMSELVES themselves after graduation
from orphanages.

Курсова робота

Науковий керівник
доцент Києво-Могилянській школі
врядування імені Андрія Мелешевича, доцент

Виконав/ла здобувач/ка освітньо-наукової
програми «Суспільна політика і врядування»

_____ Олександр КІЛІЄВИЧ

_____ Лілія КОЗАРЧУК

Рекомендована оцінка

_____ Олександр КІЛІЄВИЧ

Я, Козарчук Лілія Володимирівна, підтверджую, що ця курсова робота відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, передбачених п. 3.1 Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА, зі змістом якого я ознайоmlена. Надаю згоду на безоплатне використання цієї курсової роботи повністю або частково в навчальних цілях.

_____ Лілія КОЗАРЧУК

Київ – 2023

РЕЗЮМЕ

Ця курсова робота спрямована на розгляд **проблеми** неспроможності дітей-сиротинців реалізувати себе після завершення навчання в дитячих-будинках.

Мета вирішення проблеми політики – метою є забезпечення права на середню освіту для дітей-сиріт, що сприятиме розвитку, соціалізації та самореалізації.

Замовником аналізу виступає Міністерство освіти та науки (директорат дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти Міністерства освіти та науки України, оскільки безпосередньо до його компетенції належить формування політики та виконання завдань, пов'язаних з реалізацією державної політики у сферах дошкільної, загальної середньої, позашкільної та інклюзивної освіти.)

Рекомендований варіант політики 2

Збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих-будинків.

Відхилені варіанти

Варіант 1 - Збереження чинної політики.

Варіант 3 - Інклюзивна освіта - Дитина-сирота стає частиною суспільства.

Для **реалізації запропонованої політики** замовнику необхідно вжити конкретні дії щодо збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів - від залучення коштів, організації пунктів до проведення комунікаційної кампанії.

Очікувані результати очікуваний результат – діти-сироти після завершення дитячого будинку мають бажання вступати у вищі навчальні заклади задля здобуття вищої спеціальної освіти. Розвивають свої подальші здібності, які розкрили у них вчителі у інституціях. Активно беруть участь у соціальному та громадському житті країни.

Одним із показників досягнення цілі буде – результати проведеного опитування серед дітей-сиріт випускників «Мої плани на майбутнє», 95% учнів будуть впевнено знати куди вони будуть рухатися далі.

Ця політика також має прямий зв'язок з міжнародними зобов'язаннями України з підтримки освіти та захисту прав дітей, в тому числі з виконанням міжнародних договорів, стороною яких є Україна та/або які ратифіковані в Україні (Конвенція ООН про права дитини тощо).

CV

This term paper aims to examine the problem of the orphans' inability to realize themselves after graduation from orphanages.

The purpose of solving the policy problem is to ensure the right to secondary education for orphans, which will promote development, socialization and self-realization.

The customer of the analysis is the Ministry of Education and Science (Directorate of Preschool, School, Extracurricular and Inclusive Education of the Ministry of Education and Science of Ukraine, as it is directly responsible for policy-making and fulfilment of tasks related to the implementation of state policy in the areas of preschool, secondary school, extracurricular and inclusive education).

Recommended policy option 2

Increasing financial motivation and professional development for teachers and caregivers of orphanages.

Rejected options

Option 1 - Maintaining the current policy.

Option 3 - Inclusive education - An orphan becomes part of society.

In order to implement the proposed policy, the Customer needs to take specific actions to increase financial motivation and professional development of teachers - from raising funds, organizing centres to conducting a communication campaign.

Expected results - orphans after graduation from the orphanage have a desire to enter higher education institutions to obtain higher specialized education. They develop their further abilities, which were discovered by teachers in the institutions. They actively participate in the social and public life of the country.

One of the indicators of achieving the goal will be the results of a survey among orphans of graduates "My plans for the future", 95% of students will know where they will move on.

This policy also directly related to Ukraine's international obligations to support education and protect children's rights, including the implementation of international treaties to which Ukraine is a party and/or which have ratified by Ukraine (the UN Convention on the Rights of the Child, etc.)

1.1 Формулювання проблеми, придатної для аналізу

Неспроможність дітей-сиротинців реалізувати себе після завершення навчання в дитячих будинках.

1.2 Замовник аналізу

Замовником аналізу МОН а саме директорат дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти Міністерства освіти та науки України, оскільки безпосередньо до його компетенції належить формування політики та виконання завдань, пов'язаних з реалізацією державної політики у сферах дошкільної, загальної середньої, позашкільної та інклюзивної освіти.

Замовник заінтересований: фінансово, матеріально, символічно, організаційно та інформаційно, є компетентним, інституційованим та володіє більшою частиною ресурсів.

1.3 Симптоми проблеми

1.3.1. Опис симптомів

Аналіз проблеми сирітства в Україні свідчить про те, що діти-сироти, які виховуються в дитячих будинках не розвиваються належним чином. Перш за все, вихованці дитячих будинків мають труднощі у спілкуванні, відстають у когнітивному, емоційному розвитку на відмінну від своїх однолітків, які зростають у сім'ях, ходять до школи, відвідують творчі гуртки та беруть активну участь у соціальному житті змалечку. Так, Міжнародна організація «Save the Children», яка займається захистом прав дітей у всьому світі, провела дослідження щодо впливу від перебування дітей в державних інституціях. Згідно з дослідженням, рівень фізичного, розумового, соціального та емоційного розвитку дітей в інтернатах часто є нижчим за норму. Більше третини вихованців дитячих будинків мають низький рівень професійної мотивації, відсутність активності у громадському житті, незнання своїх прав та обов'язків.¹ Також за даними, які наводить громадська кампанія «Відкриваємо двері дітям», - 20% випускників дитячих будинків мають судимість, 14% займаються проституцією, 10% протягом двох років після випуску здійснюють самогубство, і лише 10% повністю інтегруються в суспільство. налагодження освітнього процесу є першочерговою потребою дітей під час війни.²

1.3.2. Причинно-наслідкові зв'язки:

Аналіз проблеми сирітства в Україні та її наслідків для дітей, які виховуються в дитячих будинках, виявляє наступні причинно-наслідкові зв'язки:

Причини:

1. Відсутність індивідуального підходу у вихованні:

Дитячі будинки часто не можуть забезпечити індивідуальний підхід до кожної дитини через велику кількість вихованців і обмежені ресурси.

2. Недостатність емоційного зв'язку та підтримки:

Діти у дитячих будинках часто не отримують необхідного рівня емоційного зв'язку, який важливий для здорового розвитку.

3. Обмежені соціальні взаємодії:

Діти в інтернатах мають менше можливостей для соціалізації порівняно з дітьми, які виховуються в сім'ях.

4. Недоліки освітньої системи:

¹ Keeping children out of harmful institutions – Why we should be investing in family-based care. URL: <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/keeping-children-out-harmful-institutions-why-we-should-be-investing-family-based-care/>

² Громадянська кампанія «Відкриваємо двері дітям». URL: <http://www.hopeandhomes.org.ua/projects/hromadianska-kampaniia-vidkryvaiemo-dveri-ditiam/>

Освітня програма в дитячих будинках може не відповідати стандартам, які забезпечуються в звичайних школах.

Наслідки:

1. Труднощі у спілкуванні та емоційному розвитку:

Відсутність індивідуальної уваги та емоційної підтримки веде до проблем у соціальній адаптації та емоційному розвитку.

2. Затримка в розумовому розвитку:

Обмежені освітні можливості та стимуляція розумового розвитку спричиняють відставання у когнітивному розвитку.

3. Низький рівень професійної мотивації та соціальної активності:

Відсутність залученості до громадського життя та професійного орієнтування призводить до низької професійної мотивації.

4. Проблеми з інтеграцією в суспільство:

Перехід від життя в інтернаті до самостійного життя в суспільстві часто буває складним, що може призвести до правопорушень, проституції або навіть самогубств.

1.3.3. Доказова база

Сьогодні в Україні більше 100,7 тис. дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування. Це найвищий гіркий показник по всій Європі. 169 тисяч дітей проживають у неблагополучних сім'ях. Щорічно від 7 до 10 тисяч дітей втрачають батьків внаслідок позбавлення останніх батьківських прав.

1.4. Масштаби проблеми

Проблема належить до всеукраїнського масштабу. В Україні феномен соціального сирітства набув великого обсягу. За результатами моніторингу дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ, станом на початок війни, 24 лютого 2022 року, в Україні налічувалось 722 заклади інституційного догляду і виховання дітей комунальної та приватної форми власності, в яких навчається та виховується 104729 дітей, з них 56658 дітей в цих закладах отримували тільки освітні послуги, щоденно повертаючись до своїх батьків. А 48071 дитини, які були зараховані до пансіону чи інтернату, з них 4584 дитини мають статус дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування і перебувають у закладах цілодобово.³

За інформацією Національної соціальної сервісної служби України, під час війни без батьківського піклування залишилося понад 4,5 тисячі дітей. Лише близько тисячі з них втратили батьків через бойові дії, решта дітей залишилися без батьківського піклування з інших причин. Виходить, що кількість дітей-сиріт чи не з кожним днем у країні зростає, утім рівень середньої освіти та умови, що надається вихованцям дитячих будинків майже не змінюється та не покращується. Реформа системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розпочалася, ще 11 травня 2006 року. Тоді Кабінет Міністрів України ухвалив Концепції Державної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яка була розрахована на 2007-2017 роки й передбачала створення закладів нового типу, переведення до них дітей, перепідготовку педагогічних та соціальних працівників. Нині вдалось частково реалізувати активізації розвитку таких форм улаштування дітей, як дитячі будинки сімейного типу та прийомні родини.⁴ Утім, забезпечити усіх дітлахів сім'ями майже неможливо, тому варто нині

³ ДІТИ І ВІЙНА В УКРАЇНІ: про становище дітей із сімейних форм виховання та інституційних закладів. Звіт №1 за результатами моніторингу за лютий – червень 2022. URL:

https://www.unicef.org/ukraine/media/26731/file/UNICEF_CiAC-monitoring%20report.pdf

⁴ Розпорядження Звіт 11 травня 2006 р. N 263-р Про схвалення Концепції Державної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-2006-p#Text>

зосередити увагу в дитячих будинках саме на реалізації різнобічного розвитку, соціалізації, самореалізації особистості дитини-сироти, яка є громадянином України.

1.5. Новизна та нагальність вирішення проблеми

Проблема для України не нова (є передбаченою та повторною) і досі не вирішена, що спричиняє нагальність пошуку рішень у 2023-2024 році. Розповсюдження соціального сирітства, безпритульності та бездоглядності серед дітей є однією з найгостріших соціально-демографічних проблем в Україні сучасності, яка становить серйозну турботу для всього суспільства, громадських організацій та громадян країни. На початку 2013 року кількість дітей-сиріт та тих, що втратили батьківське піклування, становила 92 865 осіб, що становить 1,16% від усіх дітей віком до 18 років в країні. Ці дані свідчать про серйозне погіршення якості населення та дисбаланс в інституціональному середовищі через невідповідність функцій сім'ї та інших суспільних інститутів. Нині це проблема охорони дитинства та забезпечення достойних умов для виховання всіх дітей, але у майбутньому це може призвести до деформації трудового та соціального потенціалу країни та зменшення якості певних його сегментів. Засади державної політики стосовно цієї категорії дітей розробляються на рівні держави, проте регіони країни мають значні відмінності не лише у розповсюдженні соціального сирітства серед дітей, але й щодо ефективності політики з забезпечення комфортних умов для їх виховання та розвитку. Станом на серпень 2023 року в Україні налічується близько 70 тисяч дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей-сиріт. З них саме сиріт – 31%, решта – діти, вилучені з сімей з різних причин. Наприклад, сімейне насильство, алкоголізм чи наркоманія батьків.

1.6. Законодавча й інституційна база для здійснення чинної політики

1.6.1. Законодавча база:

За законом України «Про освіту», держава зобов'язана створювати умови для здобуття освіти особам з особливими освітніми потребами з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, а також забезпечувати виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері освіти. Також в ст. 19 Закону України «Про освіту» йдеться про те, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють спеціальні умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів. Держава забезпечує підготовку фахівців для роботи з особами з особливими освітніми потребами на всіх рівнях освіти. Особам з особливими освітніми потребами освіта надається нарівні з іншими особами, у тому числі шляхом створення належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби таких осіб, визначені в індивідуальній програмі розвитку.⁵ Світові стандарти у галузі дотримання прав дитини, що сформулилися протягом багатьох десятиліть, закріплені у кількох важливих міжнародних документах. Ще у 1924 році Лігою Націй було розроблено та прийнято Женевську декларацію прав дитини. Це питання знайшло відображення й у Загальній декларації прав людини, прийнятій ООН у 1948 році. У 1959 році ООН прийняла Декларацію прав дитини. 20 листопада 1989 року Генеральною Асамблеєю ООН було прийнято Конвенцію про права дитини, яка правомірно вважається міжнародною дитячою Конституцією. Конвенція була ратифікована Україною ще 27 лютого 1991 року і набула чинності 27 вересня того ж року.⁶

⁵ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

⁶ Про права дитини: Конвенція ООН від 20.11.1989 // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 1990. – No 1. – Ст. 205. URL: <https://minjust.gov.ua/m/zahist-prav-ta-interesiv-ditey-tse-evtointegratsiya>

1.6.2. Інституційна база: МОН (директорат дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти, головне управління загальної середньої та дошкільної освіти, територіальні управління загальної середньої та дошкільної освіти, навчальні заклади. Міністерство соціалістики, органи місцевого самоврядування)

1.7. Чинники середовища, що формують контекст проблеми

Складові середовища:

Формування контексту проблеми неспроможності дітей-сиріт, які виховувалися у дитячих будинках, реалізувати себе після завершення навчання, визначається кількома ключовими чинниками середовища:

Освітні недоліки:

Система освіти в дитячих будинках часто має низьку якість, відсутність індивідуального підходу та обмежений доступ до ресурсів і технологій. Це призводить до відставання у розвитку ключових навичок та знань.

А саме:

Соціалізація та розвиток міжособистісних навичок - діти у дитячих будинках часто відчують недолік позитивних моделей поведінки, необхідних для розвитку ефективних міжособистісних навичок.

Емоційне та психологічне здоров'я - відсутність стабільних емоційних зв'язків та підтримки призводить до проблем з емоційним здоров'ям, які можуть ускладнити адаптацію до самостійного життя.

Обмежена підтримка після випуску - відсутність системи підтримки та наставництва для випускників дитячих будинків, яка допомогла б їм у переході до самостійного життя та кар'єри.

Ставлення суспільства - стереотипи та стигма в суспільстві щодо вихованців дитячих будинків можуть перешкоджати їх соціальній інтеграції та пошуку роботи.

Економічні фактори - відсутність фінансової підтримки та робочих місць, адаптованих до потреб та можливостей випускників дитячих будинків.

Юридичні та політичні обмеження - недостатня законодавча база щодо забезпечення прав та потреб дітей-сиріт після досягнення ними повноліття.

Фізичні чинники - наявність чи відсутність зручного та безпечного житла для молодих людей. Якість доступної освіти та можливостей для подальшого навчання. Доступ до основних потреб, таких як харчування, одяг, медична допомога і безпечне оточення.

Комплексний підхід до вирішення цієї проблеми вимагає залучення ресурсів на державному рівні, вдосконалення системи освіти і виховання у дитячих будинках, створення ефективних програм підтримки для випускників, а також підвищення обізнаності та зміни ставлення в суспільстві.

1.8. Корисний досвід

Приклад успішного вирішення аналогічної проблеми в інших країнах, іншими замовниками:

Прикладом є польська модель дитячого будинку нового типу для дітей-сиріт. У дитячих будинках серед вихователів є не тільки жінки, а й чоловіки, виховні методики ґрунтуються на індивідуальному підході до кожної дитини: формуються навички для проживання в майбутній сім'ї, в різних соціальних системах тощо.

Також яскравим прикладом у якості системи освіти виступає Фінляндія. Фінська освіта визнана, як одна з найкращих в світі. Там керуються принципи рівності та доступності освіти, демонструючи підхід до кожного учня. Особливу увагу в змісті дошкільної та шкільної освіти в цій країні зосереджено на розвитку сенсорних дітей і їх емоційних почуттів, соціалізації та рівному доступі до освітніх послуг за інтересами. Також одним із головних чинників

успішного впровадження реформи у країні є викладачі. Аби працювати у навчальних закладах вчитель Фінляндії має не тільки закінчити педагогічний університет, а й постійно проходити підвищення своєї кваліфікації.

2. Підстави для державного втручання

Підставами для державного втручання в проблему неспроможності дітей-сиріт реалізувати себе після завершення навчання в дитячих будинках, які можна розглядати як захист та забезпечення суспільних благ, можуть бути:

- Соціальна відповідальність:

Держава, як представник суспільства, має соціальну відповідальність за долю своїх громадян, зокрема, захист та підтримку дітей-сиріт, які виростають у дитячих будинках.

- Забезпечення рівних умов:

Держава має вирівнювати можливості для дітей-сиріт, щоб вони мали рівний старт в житті, включаючи доступ до освіти, тренінгів та можливостей зайнятості.

- Соціальна інтеграція:

Держава повинна забезпечувати програми та ініціативи для соціальної інтеграції дітей-сиріт, сприяючи їхньому впровадженню в суспільство після завершення навчання.

- Розвиток талантів і навичок:

Забезпечення доступу до різноманітних можливостей для розвитку талантів та навичок, що допомагає дітям-сиротам реалізовувати свій потенціал.

- Забезпечення життєвих умов:

Держава повинна створювати умови для життя, які забезпечують дітям-сиротам безпеку, достаток та стабільність.

- Створення програм інтеграції в суспільство:

Розробка та реалізація програм, які спрямовані на інтеграцію дітей-сиріт в суспільство, може стати підставою для державного втручання.

- Захист прав та гідність:

Гарантування захисту прав та гідності дітей-сиріт включає в себе втручання держави для забезпечення адекватних умов життя та можливостей для їхнього особистісного розвитку.

Ці заходи допомагають створити умови, в яких діти-сироти можуть успішно реалізувати себе та виростати в члени суспільства, забезпечуючи загальне благополуччя та розвиток суспільства.

3. Консультації

3.1. Організовані заінтересовані групи

Не здійснюють вплив, але сприяють вирішенню проблеми:

- ГО «Спілка освітян України»
- Асоціація дитячих освітніх проєктів.
- ГО «Майбутнє сиріт»

Зацікавлені органи влади:

- Мінсоц (Департамент захисту прав дітей та усиновлення)
- МВС
- Органи місцевого самоврядування

Стейкхолдери з якими слід провести консультації:

- Благодійні фонди та громадські організації, які створені з метою забезпечення потреб дітей-сиріт.
- Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ)
- Спілка вчителів «Освіторія»

- СОС Дитячі Містечка Україна – благодійна недержавна організація, яка має 70-річний досвід роботи з дітьми-сиротами та родинами у кризі у світі та понад 16 років в Україні допомагає дітям-сиротам, молоді та сім'ям, які опинились у складних життєвих обставинах.

Основні засоби подолання супротиву – консультування, переконування пошук домовленостей, спільних рішень та проектів.

3.3. Ставлення громадськості

Неорганізовані заінтересовані групи:

- Випускники дитячих-будинків, які відчули на собі неспроможність реалізувати себе.
- Вчителі/вихователі дитячих будинків України.

Опитування громадськості з приводу покращення якості освіти в дитячих будинках не проводилися.

4. Опис обмежень

Основними обмеженнями або необхідними ресурсами для реалізації політики, є: Обмеження, з якими може зіштовхнутися держава при впровадженні політик та програм, спрямованих на підтримку дітей-сиріт та їх інтеграцію в суспільство, включають:

- *Обмежені ресурси:*

Фінансові, людські та матеріальні ресурси можуть бути недостатніми, що ускладнює реалізацію та підтримку ефективних програм.

- *Бюрократія та управлінські проблеми:*

Заплутані бюрократичні процеси та недоліки у системі управління можуть затримувати або ускладнювати впровадження необхідних змін.

- *Соціальні стереотипи та ставлення суспільства:*

Існуючі стереотипи та упередження в суспільстві можуть ускладнити соціальну адаптацію та інтеграцію дітей-сиріт.

- *Законодавчі обмеження:*

Потреба в оновленні або зміні законодавства, щоб воно відповідало сучасним потребам захисту прав дітей.

- *Недоліки в освітній системі:*

Необхідність модернізації та адаптації освітніх програм для задоволення специфічних потреб дітей-сиріт.

- *Відсутність співпраці між різними агентствами та організаціями:*

Потреба у координації зусиль різних державних та недержавних організацій для створення ефективної системи підтримки.

- *Культурні та регіональні розбіжності:*

Різниця у культурних, економічних та соціальних умовах різних регіонів країни може ускладнити впровадження уніфікованих програм.

Для подолання цих обмежень потрібно комплексне планування, включаючи залучення різних зацікавлених сторін, оптимізацію використання ресурсів, просвітницькі кампанії для зміни суспільної думки та підвищення гнучкості управлінських структур.

5. Моделювання проблеми

5.1. Мета вирішення проблеми

Метою є забезпечення права на середню освіту для дітей-сиріт, що сприятиме розвитку, соціалізація та самореалізація.

5.2. Очікувані результати

Очікувані результати вирішення проблеми, пов'язаної з реалізацією прав на освіту, розвиток, виховання, соціалізацію та самореалізацію дитини-сироти в Україні, включають:

- *Підвищення рівня освіти:*

Забезпечення якісної середньої освіти для дітей-сиріт, що дозволить їм отримати необхідні знання та навички для подальшого навчання або професійної діяльності.

- *Ефективна соціалізація:*

Поліпшення соціальних навичок та адаптація до суспільства, що дозволить дітям-сиротам успішно інтегруватися в соціальне життя.

- *Емоційний та психологічний розвиток:*

Підтримка емоційного та психологічного благополуччя дітей-сиріт, що є важливим для їх загального розвитку та добробуту.

- *Підготовка до самостійного життя:*

Розвиток навичок самостійності, включаючи прийняття рішень, управління фінансами та побутовими навичками, щоб готувати дітей до життя після дитячого будинку. Окрім цього, очікуваними результатами може бути - вирішення проблеми безпритульності та злочинності, сприяння професійному розвитку, посилення правової освіти а також соціальна підтримка та інтеграція

5.3. Індикатори результативності та цільові індикатори

Індикатори результативності та цільові індикатори можуть бути наступними для оцінки досягнення мети щодо реалізації права на середню освіту та різнобічний розвиток, виховання, соціалізацію та самореалізацію дитини-сироти:

1. *Закінчення середньої освіти:* Цей індикатор відображає відсоток дітей-сиротинців, які успішно завершили середню освіту. Метою є досягнення максимально можливого відсотку випускників середніх шкіл серед дітей-сиротинців.

2. *Професійна підготовка:* Цей індикатор вимірює відсоток дітей-сиротинців, які отримали професійну підготовку або навчання після закінчення середньої школи. Метою є забезпечення доступу до професійної підготовки для дітей-сиротинців та забезпечення їхньої інтеграції на ринок праці.

3. *Зайнятість:* Цей індикатор відображає відсоток випускників середніх шкіл або осіб з професійною підготовкою серед дітей-сиротинців, які успішно знайшли роботу або зайнялися підприємницькою діяльністю після закінчення навчання. Метою є досягнення високого відсотку зайнятих випускників серед дітей-сиротинців.

4. *Соціальна інтеграція:* Цей індикатор вимірює рівень соціальної інтеграції дітей-сиротинців після закінчення навчання. Він може включати такі показники, як участь у громадському житті.

6. Формулювання варіантів (альтернатив) політики

6.1. Варіант 1. Збереження чинної політики

Діти навчаються за застарілими методиками, вчителі-вихователі не проходять підвищення кваліфікації. Стратегій, як допомогти дітям-сиротам реалізувати та соціалізувати себе у житті після виходу з дитячого будинку не розробляється.

6.1.1. Опис інструментів чинної політики:

- Зберігаються наявні методи та форми навчання;

- Не змінюються навчальні програми та навчальні плани.

6.1.2. Потенційні переваги збереження чинної політики:

- Збереження бюджетних ресурсів
- Збереження педагогічних колективів, що працюють без усіляких змін впродовж багатьох років.

6.1.3. Потенційні недоліки збереження чинної політики:

- Виховання та гармонійного розвитку дитини-сироти не змінюється, а отже і не покращуються показником суспільного, економічного, культурного рівня розвитку країни.

6.2. Варіант 2. Фінансова мотивація та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків.

Забезпечення гідних умов оплати праці педагогічних працівників з метою залучення до сфери освіти кваліфікованого персоналу і сприяння високій мотивації до роботи та належної підготовки учнів в дитячих-будинках. А також розроблення та встановлення жорстких кваліфікаційні вимоги до вихователів та вчителів у дитячих будинках.

6.2.1. Завдання й заходи з реалізації варіанта:

- Моніторинг дитячих будинків, оцінка виховання та навчання, що надається в цих закладах.
- Аналіз здібностей та розвитку дітей, а також аналіз компетентностей вчителів та працівників у дитячих будинках
- Розгляд державного бюджету та виділення коштів для збільшення заробітної плати вчителям.
- Розробити методичні-рекомендації з вимогами до вчителів-вихователів.

6.2.2. Потенційні переваги варіанта:

- Збільшення кваліфікованих вчителів
- Легка соціалізація і реалізація дітей-сиріт після виходу із дитячого будинку.

6.2.3. Потенційні недоліки варіанта:

- Збільшення витрат й людських ресурсів на впровадження комплексу змін.
- Залежність МОН
- Часові затрати на впровадження комплексу змін.

6.3. Варіант 3. Інклюзивна освіта – Дитина сирота стає частиною суспільства

Розвиток сфери освіти, який відкриває всім рівний доступ до навчання. Створення адаптованих програм і навчальних методик, враховуючи особливі потреби дітей з відхиленнями розвитку (розумового, фізичного або психоемоційного). Таким чином, кожна дитина-сирота навчається у звичайній державній українській школі зі своїми однолітками.

6.3.1. Завдання й заходи з реалізації варіанта:

- Оцінка діяльності існуючих дитячих будинків і шкіл при дитячих будинках.
- Пошук шкіл і нових місць для розподілу дітей-сиріт
- Моніторинг на аналіз здібностей та розвитку дітей, а також аналіз компетентностей вчителів у школах.
- Розробка відповідних навчальних планів, стратегій викладання.

6.3.2. Потенційні переваги варіанта:

- Рання та швидка соціалізація дитини-сироти

6.3.3. Потенційні недоліки варіанта:

- Ресурс часу на пошук нових шкіл та місць для дітей-сиріт.
- Збільшення фінансування та постійний моніторинг за належними умовами навчання сиротинців у державних українських школах.

7. Порівняння варіантів політики

7.1. Опис критеріїв порівняння

Індикатор результативності: Відсоток випускників, які успішно завершили середню освіту.

Джерело даних: Учні дитячих будинків, які закінчили навчання та отримали свідоцтво про середню освіту. Державна служба статистики України, Міністерство освіти та науки України, відповідні соцслужби.

Спосіб збору даних: Дані про випускників, які успішно завершили середню освіту, можуть бути зібрані через офіційні документи, які видані випускникам, такі як свідоцтва про освіту.

Хто здійснюватиме збір даних: Адміністрація дитячих будинків та освітні органи будуть відповідальні за збір даних.

Як часто будуть збиратися дані: Дані будуть збиратися один раз на рік, після завершення навчального року або після отримання свідоцтв про середню освіту.

Вартість збору даних: Вартість збору даних буде залежати від обсягу та складності збору даних. Вона може включати в себе адміністративні витрати та витрати на збір та аналіз документів.

Можливі перешкоди в зборі даних: Можливими перешкодами можуть бути втрата контакту з випускниками, складнощі у отриманні документів, а також потреба у взаємодії з різними освітніми установами.

Хто буде аналізувати та звітувати: Аналіз даних та підготовка звітів будуть здійснюватися адміністрацією дитячих будинків та освітніми органами, Державна служба статистики, Міністерство освіти та науки, а також команди, які відповідають за реалізацію політики.

Хто буде використовувати дані: Результати цього індикатора використовуватимуться адміністрацією дитячих будинків, освітніми органами та іншими зацікавленими сторонами для оцінки якості освітньої програми для дітей-сиротинців та вдосконалення її. Міністерство освіти та науки для оцінки якості освіти та коригування політики, педагогічними працівниками для вдосконалення навчального процесу, а також громадськістю для моніторингу результатів.

Індикатор ефективності: Відношення кількості випускників, які знайшли роботу, до загальної кількості випускників дитячих будинків.

Джерело даних: Адміністрація дитячих будинків та служби зайнятості.

Спосіб збору даних: Дані про трудову зайнятість випускників можуть бути зібрані через анкетування випускників, звернення до служб зайнятості, а також через опитування роботодавців.

Хто здійснюватиме збір даних: Соціальні працівники дитячих будинків, спеціалісти зайнятості та фахівці, що працюють з випускниками, будуть відповідальними за збір і аналіз даних.

Як часто будуть збиратися дані: Дані можуть збиратися регулярно, наприклад, один раз на рік після завершення навчального року або випуску.

Вартість збору даних: Вартість збору даних буде залежати від методу та обсягу збору і може включати в себе витрати на опитування, звітності, перевірку і обробку даних.

Можливі перешкоди в зборі даних: Можливими перешкодами можуть бути недостатні ресурси для проведення опитувань, низька мотивація випускників для надання інформації, труднощі відстеження деяких випускників, які можуть змінювати місце проживання.

Хто буде аналізувати та звітувати: Фахівці, які здійснюють збір даних, будуть відповідальні за аналіз результатів та підготовку звітів.

Хто буде використовувати дані: Результати цього індикатора використовуватимуться адміністрацією дитячих будинків, службами зайнятості та Міністерством освіти та науки для оцінки якості освіти, педагогічними працівниками для вдосконалення навчального процесу, а також громадськістю для моніторингу результатів та для внесення коректив у роботу з випускниками.

7.2. Порівняння варіантів політики

Порівняльний аналіз варіантів (за всіма критеріями)

Критерій	Чинна політика	Варіант 2	Варіант 3
Результативність (effectiveness)	1	3	2
Ефективність (efficiency)	2	1	3
Справедливість (equity)	1	3	2
Політична здійсненність	3	2	1
Адміністративна здійсненність	3	2	1
Сума балів:	10	11	9
Рейтинг варіанту	2	1	3

Примітка. 3 бали – вища оцінка, 1 бал – нижча оцінка.

8. Рекомендації й реалізація

8.1. Рекомендований варіант політики

Варіант 2

Збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих-будинків. Цей варіант є найбільш виваженим з огляду на можливість охопити дві важливі проблеми: низький рівень освіти у дитячих будинках та невмотивованість викладачів у цих закладах.

8.2. Реалізація політики

Заходи щодо впровадження рекомендованого варіанту

На загальнодержавному рівні:

- Міністерству освіти та науки розробити спеціальні вимоги для вчителів-вихователів дитячих будинків.
- Оновити методичні освітні рекомендації для навчання у дитячих будинках.
- Міністерству фінансів виділити кошти для підвищення заробітної плати для вчителів.
- Залучити представників міжнародних освітніх організацій та благодійних фондів, які створені з метою забезпечення потреб дітей-сиріт.

Органам місцевої влади і місцевого самоврядування:

- Підтримка вчителів та організація спеціальних курсів для підвищення їхньої кваліфікації.

8.3. Створення підтримки рекомендованому варіанту

8.3.1. Цілі і завдання комунікації

Визначення цілей:

Рекомендований варіант політики, який передбачає збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків, вимагає ефективної комунікаційної стратегії. Ось декілька ключових цілей і завдань для такої комунікації:

Цілі комунікації:

- *Інформування про нову політику:*
Роз'яснення деталей та переваг нової політики для вчителів, вихователів, а також ширшої громадськості.
- *Підвищення обізнаності про проблеми в системі освіти:*
Зосередження уваги на важливості покращення освітнього процесу в дитячих будинках та необхідності мотивації викладачів.
- *Залучення зацікавлених сторін:*
Мотивація вчителів, вихователів, батьків, та інших зацікавлених сторін до обговорення та підтримки політики.

Завдання комунікації

- *Розробка інформаційних матеріалів:*
Створення та розповсюдження брошур, інфографіки, прес-релізів, які детально пояснюють переваги та деталі політики.
- *Організація зустрічей та семінарів:*
Проведення інформаційних сесій та семінарів для вчителів і вихователів для обговорення нової політики та шляхів її реалізації.
- *Використання цифрових каналів:*
Ефективне використання вебсайтів, соціальних мереж та інших цифрових платформ для поширення інформації та залучення широкої аудиторії.
- *Збір зворотного зв'язку:*
Збір та аналіз відгуків від вчителів та вихователів щодо нової політики та їх потреб у підвищенні кваліфікації.
- *Створення позитивного публічного образу:*
Формування позитивного сприйняття політики у громадськості через акцентування на її перевагах та потенційному позитивному впливі на якість освіти.

8.3.2. Групи інтересів, на які вплине реалізація політики

Визначення аудиторії, які мають отримати повідомлення, та на які вплине реалізація політики:

Реалізація політики збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків вплине на декілька ключових груп інтересів:

- *Вчителі та вихователі:*

Ця група безпосередньо відчує вплив політики через підвищення зарплат та можливостей для професійного розвитку.

- *Діти в дитячих будинках:*

Як основні бенефіціари політики, вони отримають кращу освіту та виховання від більш мотивованих та кваліфікованих вчителів.

- *Батьки та опікуни:*

Зокрема, ті, хто розглядає можливість усиновлення або опіки, можуть відчувати позитивний вплив на якість освіти та загальний добробут дітей.

- *Місцеві та регіональні органи управління освітою:*

Відповідальні за розподіл фінансування та моніторинг впровадження політики, ці органи відіграватимуть ключову роль у її реалізації.

- *Уряд та політичні лідери:*

Відповідальні за формування та затвердження бюджету та політик, що впливають на освіту.

- *Недержавні організації та активісти:*

Займаються захистом прав дітей та освітніх ініціатив, можуть підтримувати та сприяти реалізації політики.

- *Професійні спілки освітян:*

Відстоюють інтереси своїх членів, включаючи питання заробітної плати та умов праці.

- *Громадськість:*

Як важливий стейкхолдер, суспільство зацікавлене у забезпеченні якісної освіти та добробуту для всіх дітей.

- *ЗМІ:*

Відіграють роль у формуванні громадської думки та поширенні інформації про політику.

Успішна реалізація політики вимагатиме врахування інтересів та потреб цих груп, а також забезпечення їх активної участі та підтримки на всіх етапах впровадження.

8.3.3. Ключові повідомлення

Ключові повідомлення у рамках політики збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків важливі для ефективного комунікування та забезпечення підтримки цієї ініціативи. Ось декілька прикладів ключових повідомлень:

1. *Інвестиції у майбутнє*

«Інвестування у вчителів та вихователів – це інвестування у майбутнє наших дітей та нації.»

2. *Підвищення якості освіти*

«Забезпечення високої якості освіти для дітей-сиріт є нашим пріоритетом і обов'язком перед кожною дитиною.»

3. *Визнання та підтримка педагогів*

«Вчителі та вихователі заслуговують на належне визнання та підтримку за їхню невтомну роботу та вклад у розвиток наших дітей.»

4. *Залучення та розвиток професіоналів*

«Ми прагнемо залучити та розвивати кращих професіоналів у сфері освіти, щоб забезпечити кожній дитині найкращі можливості для розвитку.»

5. *Гарантія певних можливостей*

«Кожна дитина має право на якісну освіту – ми працюємо над тим, щоб це право стало реальністю для дітей-сиріт.»

6. Соціальна відповідальність

«Соціальна відповідальність та дбайливе ставлення до освіти дітей-сиріт є основою нашого підходу до реформ у сфері освіти.»

7. Прозорість та відповідальність

«Ми забезпечуємо прозорість та відповідальність у використанні коштів та ресурсів, спрямованих на підвищення якості освіти.»

Ці ключові повідомлення мають на меті підкреслити значення та цілі політики, а також забезпечити її розуміння та підтримку серед різних груп інтересів.

8.3.4. Методи та способи інформування

Для ефективного інформування про політику збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків, можна використовувати різноманітні методи та способи:

- Прес-релізи та медіа-звернення

Оприлюднення офіційних прес-релізів та звернень до ЗМІ для інформування про деталі, цілі та очікувані результати політики.

- Соціальні мережі

Використання платформ, як-от Facebook, Twitter, LinkedIn для розповсюдження інформації, ведення діалогу з громадськістю та відповідей на запитання.

- Інформаційні сесії та вебінари

Організація освітніх сесій, вебінарів або семінарів для вчителів, вихователів та інших зацікавлених сторін.

- Інформаційні бюлетені та брошури

Розробка та розповсюдження друкованих та електронних бюлетенів, брошур з детальною інформацією про політику.

- Офіційний вебсайт

Розміщення інформації на офіційному вебсайті установи або організації, включаючи FAQ, аналітичні матеріали, звіти про хід реалізації політики.

- Публічні заходи

Участь у публічних заходах, конференціях та форумах для обговорення політики та залучення громадськості.

- Інтерактивні платформи

Створення інтерактивних платформ, де зацікавлені сторони можуть отримати інформацію, задати питання та обмінятися думками.

- Зворотний зв'язок

Встановлення каналів для зворотного зв'язку, де зацікавлені сторони можуть висловлювати свої думки, пропозиції або занепокоєння.

Використання цих методів та способів інформування дозволить забезпечити широке охоплення та ефективне спілкування з усіма зацікавленими сторонами.

8.3.5. Фінансове забезпечення

Фінансове забезпечення політики, яка передбачає збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків, є ключовим аспектом для її успішної реалізації. Ось декілька основних напрямків забезпечення фінансування:

- Державний бюджет

Основне джерело фінансування може бути передбачено в рамках державного бюджету, з виділенням спеціальних коштів на реалізацію політики.

- *Гранти та субсидії*

Активне залучення грантів від міжнародних організацій, фондів, донорських програм, спрямованих на підтримку освіти та соціальних ініціатив.

- *Партнерство з приватним сектором*

Залучення коштів від приватних компаній через програми корпоративної соціальної відповідальності або через спонсорські та партнерські програми.

- *Місцеві бюджети*

Фінансування може також бути забезпечене за рахунок місцевих бюджетів, особливо в тих регіонах, де розташовані дитячі будинки.

- *Спеціальні фонди*

Створення спеціальних фондів для підтримки освітніх ініціатив, включаючи фонди для підвищення кваліфікації та навчання вчителів.

- *Внутрішні ресурси освітніх установ*

Частина фінансування може бути забезпечена через перерозподіл внутрішніх ресурсів освітніх установ.

- *Моніторинг та оцінка витрат*

Регулярний моніторинг та оцінка ефективності використання коштів для забезпечення прозорості та відповідальності у фінансуванні.

Ефективне фінансове забезпечення вимагає не лише забезпечення наявності необхідних коштів, але й їх раціонального та цільового використання.

8.4. Оцінювання реалізації

8.4.1. Цілі оцінювання

Оцінювання реалізації політики щодо збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків вимагає систематичного підходу. Цілі оцінювання реалізації політики збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків включають:

- *Вимірювання впливу та ефективності політики:*

Оцінити, наскільки ефективно впроваджені зміни досягають поставлених цілей, наприклад, у підвищенні якості освіти та мотивації вчителів.

- *Ідентифікація сильних та слабких сторін:*

Виявити сильні сторони та області, які потребують покращення чи додаткових ресурсів.

- *Оцінка вартісної ефективності:*

Аналізувати відношення витрачених коштів до отриманих результатів, щоб визначити економічну доцільність політики.

- *Забезпечення прозорості та відповідальності:*

Демонструвати відкритість та відповідальність перед громадськістю та іншими зацікавленими сторонами щодо використання публічних ресурсів.

- *Інформування подальшої політики та рішень:*

Використання даних оцінювання для планування майбутніх дій, коригування поточної політики та розробки нових ініціатив.

- *Підтримка стратегічного планування:*

Надання інформації для стратегічного планування та розвитку в освітній сфері, зокрема у питаннях підвищення якості освіти.

- *Залучення та мобілізація зацікавлених сторін:*

Забезпечення основи для залучення і співпраці з ключовими зацікавленими сторонами, включаючи уряд, освітні установи, громадськість та міжнародні партнери.

- *Оцінка впливу на кінцевих бенефіціарів:*

Визначити, як політика впливає на основних бенефіціарів – дітей в дитячих будинках та освітян, які з ними працюють.

Цілі оцінювання повинні бути чітко визначені та вимірювані, щоб забезпечити об'єктивну та ефективну оцінку впровадженої політики.

8.4.2. Організація оцінювання

Організація оцінювання політики збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків включає кілька ключових етапів:

1. Розробка оцінювального плану

Визначення цілей оцінювання, методології, критеріїв успіху та показників, які будуть вимірюватися.

2. Залучення зацікавлених сторін

Ідентифікація та залучення ключових зацікавлених сторін, включаючи вчителів, вихователів, адміністрацію дитячих будинків, урядові агенції, експертів з освіти.

3. Збір даних

Використання різноманітних методів збору даних, таких як опитування, інтерв'ю, аналіз документів, спостереження.

4. Аналіз та інтерпретація даних

Обробка зібраних даних, їх аналіз та інтерпретація для визначення ступеня досягнення цілей політики.

5. Використання незалежних оцінювачів

Наймання зовнішніх консультантів або аудиторів для об'єктивної оцінки результатів.

6. Підготовка звітів

Складання звітів, які висвітлюють результати оцінки, висновки та рекомендації.

7. Подання звітів та рекомендацій

Представлення звітів зацікавленим сторонам, включаючи уряд, освітні установи, громадськість.

8. Внесення змін та удосконалень

Використання отриманих даних для внесення змін, удосконалення політики та планування майбутніх дій.

9. Забезпечення прозорості та відкритості

Забезпечення відкритого доступу до результатів оцінювання та звітів для забезпечення прозорості процесу.

Організація оцінювання повинна бути систематичною та об'єктивною, щоб забезпечити точне зображення впливу політики та її ефективності.

8.4.3. Проведення оцінювання

Проведення оцінювання реалізації політики збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків включає декілька кроків:

1. Підготовка

Визначення оцінювальних цілей: визначити, що саме потрібно оцінити та які цілі оцінювання.

Розробка плану оцінювання: встановити методологію, часові рамки, ресурси та відповідальні особи.

2. Залучення зацікавлених сторін

Ідентифікація та залучення: Визначити основні групи зацікавлених сторін, такі як освітяни, учні, батьки, урядовці.

3. Збір даних

Методи збору даних: Використовувати опитування, інтерв'ю, фокус-групи, аналіз документів тощо.

Збір кількісних та якісних даних: Збирати дані, які відображають як статистичні, так і особистісні аспекти впливу політики.

4. Аналіз даних

Обробка та аналіз: Використовувати статистичні методи аналізу, а також якісні методи для інтерпретації даних.

5. Оцінка ефективності

Вимірювання проти показників: Порівняти результати з поставленими показниками ефективності та цілями політики.

6. Підготовка звіту

Звіт про результати: Скласти звіт, який підсумовує знахідки, висновки та рекомендації.

7. Презентація результатів

Зустрічі з Зацікавленими Сторонами: Представити результати оцінювання зацікавленим сторонам для забезпечення прозорості та обговорення подальших кроків.

8. Використання результатів для удосконалення

Застосування висновків: Використовувати результати оцінювання для внесення змін, удосконалень або коригувань у політиці.

9. Моніторинг та подальше оцінювання

Неперервний процес: Планувати регулярне оновлення оцінки, щоб відстежувати тривалий вплив політики.

8.3.4. Рекомендації щодо подальших дій

На основі результатів оцінювання політики збільшення фінансової мотивації та підвищення кваліфікації вчителів і вихователів дитячих будинків, можна сформулювати наступні рекомендації щодо подальших дій:

1. Зміцнення та розвиток програми навчання та розвитку

Оновлення та розширення програм професійного розвитку вчителів, забезпечення їх доступності та відповідності сучасним освітнім потребам.

2. Підвищення ефективності фінансової мотивації

Регулярний аналіз та перегляд системи винагород, щоб забезпечити її справедливості та ефективності у стимулюванні вчителів.

3. Залучення та утримання кваліфікованих вчителів

Розробка стратегій для приваблення та утримання висококваліфікованих вчителів і вихователів, включаючи кар'єрні можливості та умови праці.

4. Вдосконалення механізмів зворотного зв'язку

Створення ефективних каналів для збору зворотного зв'язку від вчителів та вихователів, щоб враховувати їх думки та потреби у подальшому плануванні.

5. Моніторинг та оцінка ефективності політики

Продовження регулярного моніторингу та оцінки впливу політики, включаючи її вплив на якість освіти та виховання.

6. Розвиток партнерських відносин

Залучення додаткових партнерів, таких як недержавні організації, приватний сектор, для підтримки ініціатив у сфері освіти.

7. Підвищення соціальної підтримки

Проведення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності та підтримки суспільства щодо важливості інвестицій у якість освіти та добробут вчителів.

8. Розширення фінансової підтримки

Дослідження можливостей для залучення додаткових фінансових ресурсів, включаючи державне фінансування, гранти, приватні інвестиції.

Врахування цих рекомендацій допоможе забезпечити: більш ефективне використання ресурсів, підвищення якості освіти та виховання, покращення мотивації та задоволеності вчителів, зміцнення репутації освітніх установ, створення моделі для майбутніх ініціатив, розробка ефективних практик та підходів, які можуть бути застосовані в інших сферах освіти та соціального захисту. Застосування цих рекомендацій вимагатиме відповідального підходу, регулярного моніторингу та готовності до адаптації згідно з отриманими результатами та зворотним зв'язком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова КМ України від 09.2008 № 866 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF>
2. Правила опіки та піклування, затверджені Наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді від 26.05.99 N 34/166/131/88 Офіційний вісник України від 16.07.1999. № 26. стор.115.
3. Терновець О. М. Соціальне сирітство як соціально-педагогічна проблема. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2012. № 3. С. 61–68.
4. Галатир А. Щодо причин виникнення явища соціального сирітства у сучасному українському суспільстві. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". 2011. № 3. С. 10-14.
5. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 No 2342-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2017)
6. Європейська конвенція про усиновлення 27.11.2008р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2017)
7. Декларація прав дитини : резолюція 1386 (XIV) Генеральної асамблеї ООН від 20 лист. 1959 р. за станом на 20 лист. 1959 р. / Верховна Рада України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_384. (дата звернення: 15.11.2017)
8. Чистяк О. В. Особливості психічного розвитку дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківської опіки, які виховуються у дитячих будинках сімейного типу. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2014. № 2 (23). С. 266–272
9. Грищенко С. Міжнародний досвід у розвитку інституту прийомної сім'ї (фостерінгу): зміна акцентів. Вісник представництв Everychild в Україні. 2003. № 1. С. 6-7
10. Кілієвич О.І. Практикум із підготовки аналітичних документів: навч. посіб. / О.І. Кілієвич, Г.Л. Рябцев, В.В. Тертичка. – К.: «К.І.С.», 2016. – 95 с. (<http://www.ipas.org.ua>)
11. Підготовка і захист курсової роботи: методичні настанови для здобувачів, які навчаються за освітньо-науковою програмою «Суспільна політика і врядування» / уклад. : О. І. Кілієвич, Г. Л. Рябцев, В. В. Тертичка. Київ : НаУКМА, 2023.- 54 с.

ДОДАТОК 1

Табл.1. Опис компонентів логічної моделі

Внески/ затрати/ затрачувані ресурси (inputs)	Діяльність/ заходи (Activities)	Продукти (outputs)	Очікувані результати (коротко-, середньострокові) (outcomes)	Очікувані впливи довгострокові результати (impact)
<p>Фінансові ресурси: Бюджетні кошти для розробки та впровадження програм і проектів, спрямованих на поліпшення середньої освіти та підтримку самореалізації дітей-сиротинців. Фінансування для стипендій, грантів або інших форм фінансової підтримки, які допоможуть цим дітям отримати якісну освіту та професійну підготовку.</p> <p>Людські ресурси: Педагогічний персонал, який буде працювати з дітьми-сиротинцями та надавати їм освітню та психологічну підтримку. Соціальні працівники, психологи та фахівці з розвитку, що допоможуть вирішувати проблеми соціалізації та самореалізації дітей.</p> <p>Матеріальні ресурси: Інфраструктура для</p>	<p>Діяльність та заходи, які можуть бути включені в політику для поліпшення умов і можливостей дітей-сиротинців після завершення навчання в дитячих будинках, можуть включати:</p> <p>Розробка та впровадження індивідуальних планів підтримки: Створення індивідуальних програм та планів для кожного дитячого сиротинця з урахуванням його особистих потреб, здібностей та цілей.</p> <p>Психосоціальна підтримка: Забезпечення психологічної та</p>	<p>Одним із показників досягнення цілі буде – результати проведеного опитування серед дітей-сирит випускників «Мої плани на майбутнє», 95% учнів будуть впевнено знати куди вони будуть рухатися далі.</p>	<p>Очікувані результати політики для поліпшення умов і можливостей дітей-сиротинців після завершення навчання в дитячих будинках у короткому і середньостроковому періодах можуть включати:</p> <p>Зниження кількості випадків соціального відчуження серед дітей-сиротинців, що сприяє покращенню їхньої самооцінки та психологічного стану.</p> <p>Збільшення рівня участі дітей-сиротинців у освітньому процесі та підвищення їхньої освітньої компетентності.</p> <p>Зменшення безробіття серед випускників дитячих будинків завдяки отриманню професійної підготовки та підтримці в пошуку роботи.</p>	<p>Очікувані результати політики для поліпшення умов і можливостей дітей-сиротинців після завершення навчання в дитячих будинках у короткому і середньостроковому періодах можуть включати:</p> <p>Зниження кількості випадків соціального відчуження серед дітей-сиротинців, що сприяє покращенню їхньої самооцінки та психологічного стану.</p> <p>Збільшення рівня участі дітей-сиротинців у освітньому процесі та підвищення їхньої освітньої компетентності.</p> <p>Зменшення безробіття серед випускників дитячих будинків завдяки отриманню професійної підготовки та підтримці в пошуку роботи.</p> <p>Збільшення кількості дітей-сиротинців, які здійснюють соціальну інтеграцію та беруть активну участь у громадському житті.</p>

<p>навчання та розвитку, така як навчальні заклади, бібліотеки, спортивні майданчики та інші необхідні установи. Навчальні матеріали, комп'ютери, книги та інше обладнання, необхідне для забезпечення якісної освіти.</p> <p>Час і енергія: Працівники, вчителі та інші фахівці мають вкладати свій час та зусилля у планування та виконання програм для дітей-сиротинців. Самі діти-сиротинці також вкладають свій час та енергію у навчання та саморозвиток.</p>	<p>соціальної підтримки для дітей-сиротинців, щоб допомогти їм подолати емоційні та соціальні труднощі.</p> <p>Сприяння освітньому процесу: Забезпечення доступу дітей до якісної середньої освіти, включаючи фінансову підтримку для навчання, навчальні матеріали та підтримку вчителів.</p> <p>Професійна підготовка та кар'єрний розвиток: Надання можливостей для професійної підготовки та навчання, щоб допомогти дітям здобути необхідні навички та знання для успішної кар'єри.</p> <p>Соціальна інтеграція: Проведення заходів та програм для сприяння соціальній</p>		<p>Збільшення кількості дітей-сиротинців, які здійснюють соціальну інтеграцію та беруть активну участь у громадському житті.</p> <p>Покращення сприйняття дітьми-сиротинцями свого статусу та можливостей для самореалізації в суспільстві.</p>	<p>Покращення сприйняття дітьми-сиротинцями свого статусу та можливостей для самореалізації в суспільстві.</p>
--	---	--	---	--

	<p>інтеграції дітей-сиротинців у суспільство та забезпечення їхньої активної участі в громадському житті.</p> <p>Моніторинг та оцінка: Впровадження системи моніторингу та оцінки результатів політики, щоб визначити її ефективність та внести необхідні коригування.</p> <p>Залучення громади: Взаємодія з громадою, волонтерами та неприбутковими організаціями для підтримки дітей-сиротинців та надання їм можливостей для розвитку та самореалізації.</p>			
--	---	--	--	--

Табл.2. Індикатори затрат (внесків)

Вид затрачуваного ресурсу	Індикатор	Одиниця вимірювання	Значення
Гроші	Загальні витрати на політику	Грн, Сума грошей, яка виділяється на реалізацію політики для поліпшення умов і можливостей дітей-сиротинців.	90 млрд (сума передбачена бюджетом)
Час	Найменший час за який може бути вирішена проблема	Роки	До кінця навчального року 23/24

Табл.3. Індикатори результативності (для кількісно вимірюваних результатів)

№	Назва вимірюваного аспекту (конструкту) результатів	Індикатор результативності (назва того, що вимірюється)	Одиниця вимірювання	Базове значення	Бажане значення – (цільовий індикатор) (target indicator) (фактично - критерій результативності)
1	Рівень освітньої компетентності випускників дитячих будинків	Відсоток випускників, які успішно завершили середню освіту.	Відсотки (%)	40% випускників дитячих будинків мають середню освіту.	Збільшення цього показника до 70% випускників дитячих будинків, які успішно завершили середню освіту.
2	Рівень зайнятості випускників дитячих будинків.	Відсоток випускників, які знайшли роботу.	Відсотки (%)	25% випускників дитячих будинків працевлаштувалися.	Збільшення цього показника до 50% випускників дитячих будинків, які знайшли роботу.

Табл. 3. Індикатори ефективності

	Індикатор ефективності (назва того, що вимірюється)	Опис способу обчислення (формула)	Базове значення	Бажане значення
1.	Відношення витрат на освіту до кількості випускників дитячих будинків, які успішно завершили середню освіту.	(Витрати на освіту / Кількість випускників, які успішно завершили середню освіту) * 100%	70% витрат на освіту відносно до кількості випускників.	Зниження цього показника до 50% витрат на освіту відносно до кількості випускників, при збереженні якості освіти.
2.	Відношення кількості випускників, які знайшли роботу, до загальної кількості випускників дитячих будинків.	Кількість випускників, які знайшли роботу / Загальна кількість випускників) * 100%	25% випускників, які знайшли роботу відносно до загальної кількості випускників.	Збільшення цього показника до 50% випускників, які знайшли роботу, при підтриманні стабільного підходу до інтеграції на ринку праці.